

ЮРИЙ НИКИТИН ПОТОМЪКЪТ НА ВИКИНГА

Превод от руски: [Неизвестен], 1977

chitanka.info

За няколко минути новината за случилото се обиколи института и в лабораторията започнаха да се събират потресените сътрудници.

Юрий Захаров седеше върху рамката на прозореца и гледаше към двора. Суровото му скуесто лице изглеждаше непроницаемо, а в мощната му фигура не се чувствуваше и най-малко напрежение. В този момент той напомняше най-вече на легендарен витяз, който е успял да намери няколко минути за почивка между две битки.

Именно това сравнение хрумна на Говорков, ръководителя на групата, когато се втурна в лабораторията и видя виновника за цялата бъркотия.

— Вярно ли е? — изръмжа той от вратата.

Захаров стана почтително и спокойно се вгледа в зачервеното и месесто лице на Говорков.

— Вярно е. Ние навлязохме в глуха улица. Време е да признаем, че опитите с кучета няма да ни дадат нищо повече.

— И ти посмя?

— Да наруша буквата на инструкцията? Да, посмях. Посмях да продължа опита.

— Хлапак! Кокетираш със смелостта си?

Зад тромавата фигура на Говорков се мяркаха лицата на сътрудниците на лабораторията. Скоро те станаха толкова много, че в тесния коридор изглеждаха като солена риба в бъчва.

Чувствувайки, че му е необходима поне нечия поддръжка, Захаров заговори, гледайки в застрашително зачервилото се лице със сплескан нос и мощна челюст — Говорков на млади години беше нелощ боксьор, но в същото време апелираше и към мълчаливото болшинство.

— Леонид Леонидович, това не е кокетиране! Нашето откритие може да повтори съдбата на редица други изобретения: научният съвет ще ни поръкопляска за изящната теория, ще издаде брошурка и всичко ще свърши с това. Само защото ние сме се хванали за буквата и не желаем да спасим собствения си препарат!

Говорков бавно се заклати напред, прекрачи тежко към бюрото и се отпусна в креслото.

— И ти си си инжектирал антигенид — каза той мрачно. — Неизпробван, непроверен препарат...

— Ние го изпробвахме на тридесетина кучета! Всички те са живи и здрави.

— А тринадесетият ден? Защо като минат тринадесет дни, те престават да ни познават?

Захаров вдигна тежките си рамене.

— Та това е просто... гените продължават да се разцепват, кучетата си спомнят все повече и повече предишните господари, т.е. господарите на техните прадеди...

— Можеш да не обясняваш — каза Говорков нетърпеливо.

— Те ни бъркат с предишните. Ние им изглеждаме чужди.

— Всичко това трябва и да се докаже.

— Как? Те не споделят с нас впечатленията си. Всички техни реакции са в нормата. Това не е такъв случай, при който можеш да събереш данни по енцефалограмите, температурата или по реакциите им на дразнителите.

На прага Говорков се обърна и огледа всички с недоброжелателен поглед.

— Наглеждайте го. А аз ще ида да поставя главата си под директорската секира.

И излезе, като затвори плътно вратата след себе си. Захаров си отдъхна и отново седна върху рамката на прозореца. Там, в градинката на института, започваха да цъфтят прасковите, раззеленяваше се първата тревица и прелитаха пеперуди.

Като бледни сенки сътрудниците се раздвижиха тихо и започнаха да се разпръсват из просторното помещение, приближавайки се бавно към прозоречната рамка, на която той седеше. Те напомняха на Захаров на герои от стар, изтъркан черно-бял филм.

От общата група се отдели Таня, слаба девойка с кула от пепеляви коси и вечно печални очи. Тя се приближи съвсем близо, като гледаше от горе на долу в упоритата брадичка на каубоя и война.

— Това вярно ли е, Юра? И какво ще правим сега?

Тя изглеждаше така безпомощна, че му се поиска да я погали по гърба като котка.

— Какво ще правим? — повтори Захаров. — Засега включи магнетофона и аз ще му изпея радостно четиридесетстишие.

— Ой, веднага! — каза тя зарадвано.

Абсолютно лишена от инициатива, тя беше ценена високо от всички за точното и добросъвестно изпълнение на най-скучните, а понякога и направо неприятни работи.

Алексей Рапопорт, бледен и изтънчен теоретик, донесе портативния магнетофон и пухтейки, го настани върху бюрото.

— Юра, ти рискуваш много...

— Имах причини за това — отговори Захаров твърдо.

Рапопорт погледа боязливо страшното лице с намръщени вежди и спря поглед на силните ръце с тежки юмруци.

— Твоят баща?

— Да. И дядо ми. Искам да разбера защо се е получило така. И ще разбера!

— Да, разбира се — прошепна Рапопорт. Той почука с пръст по микрофона, наблюдавайки премигващата светлинка, и натисна клавиша с надпис „запис“.

Рязко издяланото лице на Захаров изведнъж се напрегна и вкамени. В мозъка му пламнаха спомени: смелата кавалерийска атака срещу укрепленията на Врангел, безпримерния поход срещу белополяците и... стремителния натиск с разпенените коне срещу веригата на хора с червени звезди върху будьоновките... Да, баща му разказваше, че през Гражданската война дядо му и баба му са се оказали от различни страни на барикадата. След това, след много години, това е било причина за страданията и на сина, и на внука...

Той седя мълчаливо с отворени очи и каменно лице още половин час, след това се овладя и каза, без да отваря очи:

— Има нещо неясно... има война с Ливония. Войските се командуват от моя баща, великия цар на цяла Русия Иван Четвърти, наречен Грозни...

Рапопорт бързо закри микрофона с дланта си и бързо каза шепнешком:

— Очевидно Иван, най-големият син на Иван Грозни, е имал връзка с някоя жена от простолюдието...

Захаров кимна равнодушно, но в замяна на това Рапопорт усети, че от вълнение му се подгъват краката. Значи династията на древните князе и пълководци от приказната Рус не се е прекъснала!

— Те ми избождат очите... — каза Захаров тихо, — когато съм бил Василий, син на Дмитрий Донски...

Около него стояха затаили дихание вече около десетина сътрудници.

Захаров се усмихна несигурно:

— Странно е да се чувствуваш едновременно в няколко лица... Току-що ми избодоха очите и веднага си припомням как, бидейки Дмитрий Шемяка, избодох очите на чичо си Василий, който по-късно беше наречен Тъмний... Очевидно тези клонове по-късно са се сродили...

Той се протегна, ставите му изпукаха и слезе от рамката.

— Това е дълга работа — каза им той. — Вероятно не си заслужава да съставям подробно генеалогично дърво на моя род. След месец във всяка аптека ще се продава антигенид и тогава едва ли ще заинтересуваш някого с потомците на Рюрик. Ще се намерят и наследници на Демокрит или пък на последния цар на Атлантида и дори на пришълци от Космоса, ако е имало такива! Ние имаме работа с безсмъртието, разбирате ли? Наистина, нашето безсмъртие се простира само в една страна. А сега един милион мои прадеди — те са били привърженици на голямото ядене — настояват за една обилна трапеза.

Мимоходом той приятелски докосна рамото на Таня и тя пламна от щастие. На прага се обърна и каза ясно:

— Мислете върху перспективите за приложение на антигенида. Всички мислете!

И излезе с широки крачки.

След половин час, когато се върна от бюфета, в лабораторията вече седеше самият Говорков и го чакаше.

Едва Захаров прекрачи прага и погледите им се кръстосаха като остро наточени шпаги.

— Захаров — каза Говорков, наблягайки на всяка дума, — от сега и до края на този своеволен експеримент вие сте прехвърлен на специален режим. Ще живеете и спите тук, в лабораторията. Храненето ви също... Макар че в това отношение ще направим отстъпка: можете да ползвате стола на втория етаж.

— Благодаря — каза Захаров.

— Моля — отвърна Говорков сърдито. Той беше доловил иронията. — Сега ще донеса БИАН, рН-метър, енцефалографи и прочие, бъди готов. Проследи специално биохимическия и газов

състав на кръвта. Струва ми се, че съотношенията между киселите и основните продукти ще се изменят рязко и теб добро не те чака. При нас Таня е спец по водородния показател и нека тя следи концентрацията на йоните... Извинете, кого търсите?

Въпросът му беше отправен към един висок слаб мъж в старомоден костюм.

— Хм... Чух, че тук е станало разцепване на генетичната информация... Вие ли сте направили това?

Той безпогрешно се обърна към Захаров, който кимна утвърдително.

— Не бихте ли ми подсказали къде сте скрили своята знаменита библиотека, когато сте били Иван Грозни?

— Не зная — отвърна Захаров весело. — Вероятно съм я скрил вече след женитбата си.

— А-а... Хм... Тогава вижте дали е съществувала предкирилица, такава писменост, още преди създаването от Кирил на славянската азбука?

Най-сетне Говорков се опомни и застрашително се изправи от мястото си. Те бяха почти еднакви на ръст, но между тях имаше толкова общо, колкото между жирафа и съвременен танк.

— На мен — каза Говорков с тон, който не предвещава нищо хубаво, — на мен като на представител на биологията ми е твърде приятно, че дори филолозите са се научили правилно да произнасят израза „генетична информация“.

Той тръгна към смъртно побледнелия представител на словестността, който като роб на персийски сатрап, без да се огледа, търсеше с ръка вратата.

Говорков застрашително изръмжа след него и се обърна към Захаров, който все още беше близо до вратата.

— Е?

— Леонид Леонидович — отвърна той, — разбира се, аз мога до оглупяване да разказвам за битки и походи, за това как като скит съм одирал кожата на враговете си, за да правя от тях реномирани колчани за стрели, или пък как съм пил колекционни вина от черепите на източни завоеватели. Но това нали не е главното...

— Не е главното ли? — отвърна с въпрос Говорков. Той му посочи креслото и двамата седнаха. — Аз разбирам, че за тебе

главното е било да се ориентираш в тази тягостна история с родителите си. Извини ме, моля те... но дори и това не е най-главното. То си е лична работа, а личното си остава лично. Но аз бих си дал дори живота за възможността да видя човешката история със собствените си очи! Разбираш ли, със собствените! И какво значи да видя! Да извървя с човечеството цялата му история, да бъда негов член от най-древни времена до наши дни!

Те се изгледаха един друг и се засмяха.

През следващите десет дни Захаров просто не се откъсваше от магнетофона и продиктува подробности за древнославянските обреди и редица старинни обрати на речта. Няколко ролки с ленти бяха изпълнени със скитски митове и легенди. Потресените му колеги, затаили дъх, слушаха гърлената реч на половците, напевния език на иберийците, странните наречия на най-древните семитски народи...

— Доставете ми неразшифровани клинописи — настояваше Захаров, подсмивайки се. — Не мога да изброя колко най-древни езика помня. Ще зарадвам лингвистите...

Той вече си спомняше своя живот отпреди стотици хиляди години, но по-нататъшните сведения не представляваха особена ценност: тези далечни епохи приличаха една на друга като капките живак от един и същ термометър.

— Експериментът може да се смята за завършен — каза Захаров на Говорков, който също не излизаше от лабораторията. — Сетих се, трябва да ти кажа, че паметта на прадедите ни се пробуди вече за около три милиона години, но аз още съм хомо сапиенс. Виждам как питекантропи бродят из гъсталака, но това не са прадеди, а съседен клон на вида.

— Друго е интересно — каза Говорков замислено. — Защо природата е поставила предохранителна преграда? Защо еволюцията не е позволила знанията да се предават по наследство?

Захаров вдигна рамене.

— Това би било така хубаво... — каза Таня замечтано.

— Време е да комплектуваме група от доброволци — каза Захаров твърдо. — Трябва да се заемем с по-големи мащаби.

— Ще почакаме до тринадесетия ден — предупреди Говорков.

— Да почакаме — съгласи се Захаров. — Само че ще ти призная едно: тая дяволска цифра въобще не ме плаши, макар да мога да я

обясня по халдейски, шумерски, дорийски, самнитски...

— Вярвам ти — каза Говорков твърдо, — но въпреки това ще почакаме.

Захаров не побесня и на тринадесетия ден. Не мръдна и на четиринадесетия. Запази ясен разум и скептичната си усмивка и на петнадесетия. А на шестнадесетия запита нетърпеливо:

— Кога?

Говорков седеше зад новия комплект апаратура. Червеното му месесто лице по време на експеримента беше придобило бледозелен цвят, бузите му бяха увиснали, а под очите му се бяха очертали тъмни полумесеци.

— Какво „кога“? Ти си мислиш, че ми е приятно да нощувам около тебе? Но да се бърза е раничко и страшно... Работата е твърде грандиозна...

Захаров хвърли пламнал поглед и хлътналите му очи сърдито проблеснаха.

— Толкова повече не си струва да отлагаме!

— Хм... Е добре, смятай, че си ме убедил.

Захаров скочи и загледа неразбиращо как масивното тяло на ръководителя на лабораторията се изправи и закрачи към сейфа.

— Ама какъв смисъл има? Всичко е проверено на самия мене. Сега е ред на груповия експеримент!

— Проверено е на тебе... Толкова ли си сигурен, че е проверено? А ако изведнаж се окаже, че имаш имунитет?

Той извади спринцовка и я напълни с няколко кубика прозрачна течност. Обърна се към него и му намигна. Това изглеждаше заплашително, като че ли вампир ободрява изплашената си жертва.

— Ето го величието на момента. Настъпването на нова ера!

Той натърка с памук бялата си кожа и заби стоманеното жило.

— Е-ех! Потеглихме!

През този ден и през цялата седмица Говорков се намираше от щастие на седмото небе. Още през първите минути получи приятна изненада: оказа се, че дядо му е бил полиглот и сега възбуденият му мозък си спомняше английски, японски, испански, немски и китайски език! Някой от прадедите му се оказа виден корабен инженер, а друг беше разбойник, откриха се дори и църковни служители...

Сътрудниците на лабораторията ходеха на пръсти. Никой не се осмеляваше да тревожи шефа и да му обърне внимание върху странното поведение на Захаров. Измина още една седмица и Говорков веднаж сам задържа погледа си върху изтъкнатия сътрудник...

Захаров вървеше към него от другия край на лабораторията. Стъпалата му бяха обърнати навътре, неимоверно дългите му ръце почти достигаха коленете му, долната му челюст беше свирепо издадена, а малките диви очички проблясваха хищно...

— Р-р-р... р-р-р... — изхриптя нещо в гърлото му. — Назад... Стой... Няма обратен път...

Говорков ужасен скочи на крака и отстъпи назад.

— Назад... — отново изръмжа Захаров с усилие. — Два милиона години хора... сто милиона — животни... не могат да се овладеят... Назад!

Прибледнял от вътрешна болка Говорков гледаше как той смъкна покривката на пода и легна. Силно зазвъняха парчетата от счупените съдове.

Приблужи се Таня и зарева отчаяно, размазвайки с длани по бузите синия грим по миглите си.

— Какво е... това... Леонид Леонидович? — изхлипа тя.

— Това е... краят — отвърна той тихо. — Събудила се е не само човешката памет, но и тази на животните. И този процес продължава. Инстинктите на далечните му предци ще загасят напълно искрицата разум... Та разумът е съществувал нищожно малко... Това значи, че по този път не може да се върви... Както виждаш, Таня, отрицателните резултати също са полезни.

Но тази шега прозвуча твърде горчиво и Таня заплака още по-силно. Някъде звънеше истерично телефон, в лабораторията се появиха непознати хора.

През целия ден Захаров или онова, което беше останало от неговата личност, се мятеше с рев из опустялото помещение, зъбейки се злобно. Движеше се на скокове и всички се страхуваха да попаднат пред очите му. Той постепенно се покриваше с козина.

Говорков повика Рапопорт.

— Виж, в този сейф се намира цялата документация. Чертежи, изчисления, дневници на опитите, протоколи от експериментите, с

една дума всичко, което е необходимо за новото търсене. Ще продължиш ти. Ето ти ключовете...

— Леонид Леонидович... — прошепна Рапопорт потресен. В очите му имаше сълзи.

— Запомни ли? Е, дай да те прегърна за сбогом!

Вече на изхода той се обърна и видя покритото с козина животно, което бавно се отпускате на четири крака.

А на улицата пролетта бушуваше. Топлият вятър оронваше цветчетата на прасковите и щедро посипваше с тях изсъхналият тротоар. По размекнатия асфалт подскачаха весели малки човечета и ухаеше на прясна зеленина.

Тъжно е да си отиваш в такава пролет... Сега той знаеше защо еволюцията не е позволила да се предават по наследство знанията. Само онзи вид е могъл да стане високо организиран, който е можел да получава нови знания дори с цената на живота.

Публикувано в списание „Наука и техника“, броеве 35,36/1977 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.